

Голас Радзімы

№ 33 (1863)
16 жніўня 1984 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

У канцы ліпеня ў Мінску пабывала арганізаваная рэдакцыяй газеты «Русский голос» група турыстаў-суайчыннікаў з ЗША. З велізарнай цікавасцю знаёміліся землякі з выдатнымі мясцінамі беларускай сталіцы, музеямі і выстаўкамі.

НА ЗДЫМКУ: турысты з ЗША ў Палацы мастацтва аглядаюць выстаўку, прысвечаную 40-годдзю вызвалення БССР ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

[Нататкі аб знаходжанні групы ў Мінску — «Адзіная дарога» — чытайце на 5-й стар.]

Фота А. БАСАВА і Ю. ЗАХАРАВА.

падзеі · людзі · факты

КАСМІЧНЫЯ ДАСЛЕДАВАННІ

ЗРОБЛЕНЫ
СКЛАДАНЫЯ РАБОТЫ

8 жніўня ў адпаведнасці з намічанай праграмай палёту камандзір экіпажа арбітальнага комплексу «Салют-7» — «Саюз Т-11» Леанід Кізім і бортінжынер Уладзімір Салаўёў ажыццявілі шосты выхад у адкрытую касмічную прастору.

Касманаўты знялі частку цеплаахоўнага пакрыцця на гарцы аграганата адсека і з дапамогай спецыяльнага прыстасавання перакрылі адзін з трубаправодаў паліўнай магістралі.

Перад вяртаннем у станцыю касманаўты дэманіравалі фрагмент панелі сонечнай батарэі для наступнага аналізу спецыялістамі на Зямлі.

Пасля правядзення ўсіх запланаваных аперацый камандзір экіпажа і бортінжынер вярнуліся ў памяшканне станцыі. Час знаходжання іх у адкрытым космасе склаў 5 гадзін.

Упершыню ў практыцы палатуемых палётаў касманаўты на працягу адной экспедыцыі зрабілі шэсць выходаў у адкрытую касмічную прастору агульнай працягласцю 22 гадзіны 50 мінут, выканаўшы пры гэтым складаныя мантанжныя работы.

АНТЫВАЕННЫЯ АКЦЫІ

АДВЕСЦІ ЯДЗЕРНУЮ
ПАГРОЗУ

Трывожна гучыць па ўсяму свету набат Хірасімы. Гэта вечнае пракляцце амерыканскім ваенным ястрабам, перасцярога народам планеты. Сорак гадоў назад воблака атамнага выбуху загубіла тысячы ні ў чым не вінаватых чалавечых жыццяў. Па рашэнню Сусветнага Савета Міру праводзіцца Тыздзень дзеянняў за забарону ядзернай зброі і салідарнасць з ахвярамі атамных бомбардзіровак.

Масавыя мітынгі і маніфестацыі прайшлі ў гэтыя дні ў гарадах і вёсках нашай рэспублікі.

Расшыранае пасаджэнне прэзідыума Беларускага камітэта абароны міру і бюро рэспубліканскага аддзялення Савецкага фонду міру, прысвечанае Тыздню дзеянняў, адбылося ў Мінску.

Выступіўшы на пасаджэнні старшыня Беларускага камітэта абароны міру, народны паэт БССР П. Панчанка, доктар медыцынскіх навук, прафесар Ц. Панцюшэнка, старшыня Мінскай секцыі Савецкага камітэта ветэранаў вайны В. Сінчылін, старшыня рэспубліканскага аддзялення Фонду міру, народны мастак ССРСР, Герой Сацыялістычнай Працы З. Азгур і іншыя асудзілі мілітарысцкі курс адміністрацыі ЗША і іншых краін НАТО, выказалі рашучасць савецкіх людзей адстойваць мір.

Удзельнікі пасаджэння прынялі зварот у адрас ХХХІХ сесіі Генеральнай Асамблеі ААН, у якім ад імя працоўных рэспублікі заклікалі народы планеты аб'яднаць намаганні супраць пагрозы ядзернай вайны і пакласці канец гонцы ўзбраенняў.

НА КАНФЕРЭНЦЫІ ЮНІДО

ГАЛОЎНАЯ
ПЕРАШКОДА — ГОНКА
ЎЗБРАЕННЯЎ

У венскім палацы Хофбург працягвае работу ІV Генеральная канферэнцыя Арганізацыі Аб'яднаных Нацый па прамысловому развіццю (ЮНІДО). З дакладам на канферэнцыі выступіў выканаўчы дырэктар ЮНІДО А. Хан.

Затым пачалася агульная дыскусія. Кіраўнік дэлегацыі Беларускай ССР Ф. Алейнік, выступаючы на канферэнцыі, заявіў, што дэлегацыя Беларусі падзяляе выказаныя шэрагам дэлегацый думкі аб тым, што сур'ёзнай перашкодай на шляху да дасягнення мэт і задач міжнароднай стратэгіі развіцця з'яўляецца навязаная найбольш агрэсіўнымі сіламі імперыялізму беспрэцэдэнтная гонка ўзбраенняў, якая паглынае велізарныя матэрыяльныя і інтэлектуальныя рэсурсы чалавечтва і рэзка абмяжоўвае магчымасці для вырашэння задач эканамічнага і сацыяльнага прагрэсу ва ўсіх краінах, у тым ліку і ў маладых незалежных. Чарговы раунд гонкі ўзбраенняў, у які імперыялізм уцягвае і краіны, што сталі на шлях развіцця, стварае

новыя перашкоды ў іх індустрыялізацыі.

На канферэнцыі выступіў таксама прадстаўнік Беларускай ССР В. Баравікоў. Ён указаў на значную ролю ЮНІДО ў галіне падрыхтоўкі кадраў, у тым ліку і для прадпрыемстваў дзяржаўнага сектара ў маладых незалежных краінах. У гэтай сувязі ён падкрэсліў важнае значэнне дзяржсектара для развіцця ўсёй гаспадарчай структуры ў гэтай групе краін.

Прадстаўнік БССР раскажаў аб укладзе рэспублікі ў наспяховае вырашэнне праблемы падрыхтоўкі нацыянальных кадраў для моладзі незалежных краін.

ГОСЦІ З-ЗА МЯЖЫ

ЧАТЫРЫ ДНІ ў МІНСКУ

Чатыры дні правялі ў Мінску ўдзельнікі поезда дружбы з Грэцыі, арганізаванага Грэка-савецкім таварыствам сумесна з турысцкай фірмай «Леутурс». У складзе поезда прафсаюзныя работнікі і вучоныя, сяляне і рабочыя, ветэраны нацыянальнага руху Супраціўлення.

Свой візіт мы прысвячаем 60-гадзю ўстанавлення дыпламатычных адносін паміж Грэцыяй і Савецкім Саюзам, сказаў адзін з кіраўнікоў поезда, мэр муніцыпалітэта Таурас горада Афіны Панатэціс Вакалопулас. Спадзяёмся, што сустрэча прадстаўнікоў грэчаскага і савецкага народаў на нашай зямлі паслужыць далейшаму ўмацаванню сяброўскіх кантактаў і развіццю ўзаемаўзбагачальных сувязей, згуртаванню нашых сіл у барацьбе за мір, які аднолькава дарагі для двух народаў.

Госці з Грэцыі сустрэліся з рабочымі, моладзю, ветэранамі Вялікай Айчыннай вайны, наведалі прамысловыя прадпрыемствы, дзіцячыя сады і піянерскія лагеры.

ПОЕЗД ДРУЖБЫ З ДАНІ

У Савецкім Саюзе пабываў поезд дружбы Камуністычнай моладзі Даніі. Маладыя датчане пабывалі ў Маскве, Ленінградзе, Рызе, Таліне. Дзве групы поезда, адну з якіх узначальваў сакратар Камуністычнага саюза моладзі Даніі Фрыц Эрыксон, наведалі горад-герой Мінск. Турыстам была прапанавана вялікая экскурсійная праграма, госці пазнаёміліся з Беларускай сталіцай і яе выдатнымі мясцінамі, наведалі мемарыяльны комплекс «Хатынь» і Курган Славы, Мінскі маторны завод, музей горада. У музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны сустрэліся з ветэранамі вайны і партызанскага руху. На прадпрыемствах маладыя дацкія камуністы цікавіліся жыццём сваіх аднагодкаў у СССР, падрыхтоўкай савецкай моладзі да Сусветнага фестывалю моладзі і студэнтаў, які адбудзецца ў Маскве ў 1985 годзе. У піянерскім лагеры «Зялёны бор» Мінскага завода халадзільнікаў яны пазнаёміліся з сістэмай адпачынку і працы ва Усеагульнай міжнароднай арганізацыі імя У. І. Леніна.

У заключэнне пездкі Фрыц Эрыксон адзначыў, што візіт поезда дружбы з Даніі дапамог яшчэ бліжэй пазнаёміцца з жыццём савецкай моладзі, яшчэ мацней згуртавацца ва ўсеагульнай справе барацьбы за мір і разрадку міжнароднай напружанасці.

ЭКНАМІЧНАЕ СУПРАЦОЎНІЦТВА

НАДЗЕЙНЫ ПАРТНЁР

Савецкі Саюз самы буйны наш пакупнік і надзейны гандлёвы партнёр. Мы і далей гатовы развіваць з ім дзелавыя эканамічныя сувязі ў галіне хімічнай прамысловасці, заявіў журналістам У. Хайнеман. Ён кіруе групай спецыялістаў заходнегерманскай фірмы «Ф. Удэ», якая вядзе пусканаладчыныя работы ў магілёўскім вытворчым аб'яднанні «Хімвалакно».

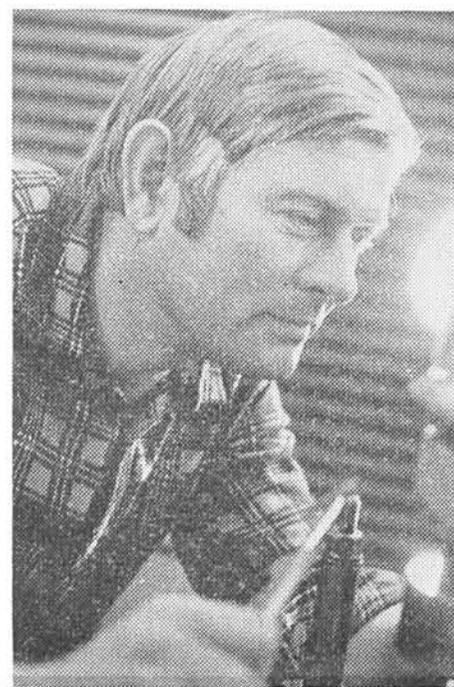
Сумеснымі намаганнямі спецыялістаў дзвюх краін ужо ўведзена ў строй дзеючых першая тэхналагічная лінія гэтай вытворчасці. З выпускаемага тут высакаякаснага поліэфірнага грануляту атрымліваюць тэкстыльныя і тэхнічныя ніці, фота- і кінаплёнку, магнітафонную стужку і іншыя вырабы.

Наша фірма, адзначыў заходнегерманскі спецыяліст, на ўзаемавыгаднай аснове супрацоўнічае з СССР ужо

некалькі дзесяцігоддзяў. За гэты час агульная сума прыбытку для прадпрыемстваў «Ф. Удэ» складала сотні мільёнаў марак. Акрамя вытворчасці поліэтылентэрэфталату, дзе мы працуем цяпер, па кантракту з нашай фірмай у Магілёве і Светлагорску будуюцца яшчэ дзве ўстаноўкі, якія будуць выпускаць хімічныя комплексныя ніці.

Хачу падкрэсліць і яшчэ адзін важны момант. Супрацоўніцтва з Савецкім Саюзам вядзе да стабільнасці нашай вытворчасці, павялічвае занятак рабочай сілы на прадпрыемствах «Ф. Удэ». Акрамя таго, узаемавыгадныя эканамічныя адносіны ФРГ і СССР, адначасна ўльтрых Хайнеман, садзейнічаюць лепшаму ўзаемаразуменню паміж нашымі народамі, робяць пазітыўны ўплыў на ўмацаванне міру ў Еўропе.

МАЙСТАР СВАЁЙ СПРАВЫ

Мікалай ГУСАРАЎ — адзін з лепшых фрэзероўшчыкаў Мінскага механічнага завода імя С. Вавілава. Тут ён працуе больш чым 20 гадоў. Самая адказная і складаная работа давяраецца яму. За выдатныя поспехі ў працы Мікалай Гусараў узнагароджаны ордэнамі Працоўнай Славы III і II ступені.

НА ВДНГ СССР

ДЭМАНСТРУЮЦЬ
ОПТЫКІ

У залах другога паверха павільёна «Машынабудаванне» на ВДНГ ў Маскве дэманструе свае вырабы Беларускае оптыка-механічнае аб'яднанне. На стэндах і ў вітрынах выстаўлены сотні экспанатаў самага рознага прызначэння — машыны і станкі, абсталаванне і апараты, прыстасаванні і інструменты. У вялікай колькасці дэманструюцца фота- і кінаапараты, павелічальнікі, узмацняльнікі гуку... З захапленнем знаёмяцца наведвальнікі з тэхнічнымі данымі апаратаў сямействаў «Сілуэт», «Зеніт», «Элікон», «Арыон», «Пеленг»...

Побач з вырабамі — прыгожымі, зграбнымі, зручнымі, самай высокай дакладнасці, якія сканструяваны з улікам апошніх дасягненняў навукі і тэхнікі, — размешчаны вялікія, з густам аформленыя стэнды, што расказваюць пра жыццё, працу, быт стваральнікаў гэтых чудаўных рэчаў.

ТРАНСКАНТЫНЕНТАЛЬНЫ

НАФТАПРАВOD

АД ЦЮМЕНІ ДА
ПАЛЕССЯ

Здадзены ў эксплуатацыю дзве помпавыя станцыі — «Тучава» і «Барысава», якія завяршаюць комплекс збудаванняў транскантынентальнага нафтаправода Сургут—Полацк.

З глыбін Цюменшчыны да Беларускага Палесся пралёг гэты сапраўды вялікі нафтавы пуць. З 300-кіламетровая траса прайшла ад Паўночна-

га Прыоб'я да скалістых кручаў Урала, лясоў і раўнін Заволжа, Цэнтра і паўночнага захаду, ступіла за Об, Іртыш, Волгу, Каму, Аку, Заходнюю Дзвіну.

Завяршэнне ўсяго комплексу збудаванняў транскантынентальнага нафтаправода ў адпаведнасці з яго праектнай прадукцыйнасцю з'яўляецца важным этапам ажыццяўлення Энергетычнай праграмы краіны. Гэта азначае, што нафтаперапрацоўчыя заводы многіх прамысловых рэгіёнаў краіны павялічаць выпуск гаручага, змазачных матэрыялаў і іншай прадукцыі, гэтак неабходнай і гарадам, і вёскам.

АЙЧЫННАЯ МАРКА

З КІРМАША — ЗАЛАТЫ
МЕДАЛЬ

Нядаўна музею Працоўнай славы ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга Мінскага завода халадзільнікаў былі перададзены дыплом і залаты медаль, якіх у маі 1983 года ў Плоўдзіве на міжнародным кірмашы быў удастоены халадзільнік «Мінск-16 АС».

Гэта ўжо другі залаты медаль, якога ўдастойваецца на міжнародных выстаўках прадукцыя мінскага прадпрыемства. Першы залаты медаль атрымаў халадзільнік «Мінск-12» на міжнародным Лейпцыгскім кірмашы ў 1977 годзе.

ВЕСТНІ АДУСЮЛЬ

КАСТАМУКШСК (РСФСР). Магутныя БЕЛАЗы вывозяць цяпер асноўную частку руды з кар'ера горна-абгагачальнага камбіната.

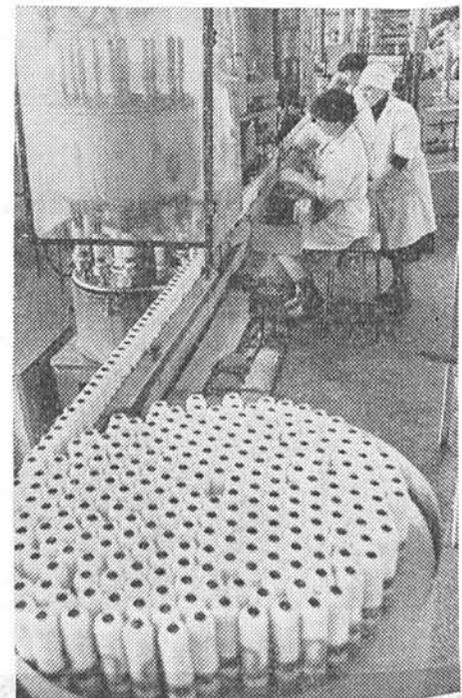
Вынікі эксплуатацыі тут вопытнай партыі 110-тонных машын паказалі высокую надзейнасць самазвалаў-гігантаў у суровых умовах Поўначы. Паспех асваення новай тэхнікі забяспечаны ў выніку дзелавой садружнасці беларускіх аўтамабілебудаўнікоў і гарыякоў.

МАЗЫР. Вялікай папулярнасцю карыстаецца ў аматараў керамікі прадукцыя фабрыкі мастацкіх вырабаў. Сярод іх — званы для вады і кубкі, наборы для віна і падсвечнікі, салатніцы і дэкаратыўныя ўпрыгажэнні.

Больш як дваццаць тысяч вырабаў каля шасцідзсяці відаў выпускаюць прадпрыемства ў бягучым годзе. Цяпер тут прыступілі да вытворчасці керамікі ў сувенірным выкананні, прысвечанай 40-гадзю Вялікай Перамогі.

МІНСК. У Інстытуце электронікі АН БССР упершыню ў сусветнай практыцы распрацаваны паўправадніковыя ператваральнікі сонечнай энергіі на аснове кантактаў металу з групы лантаноідаў з монакрысталічным, аморфным або полікрысталічным крэменнем.

Новаўвядзенне знайшло шырокае прымяненне ў якасці крыніцы сілкавання, у сонечных электрастанцыях і бытавой тэхніцы.

Брэсцкі завод бытавой хіміі — прадпрыемства параўнаўча маладое. Дзесяць гадоў назад яно выдала сваю першую прадукцыю. Сёння тут выпускаецца больш за трыццаць назваў самых розных вырабаў, якія карыстаюцца вялікай папулярнасцю сярод пакупнікоў. НА ЗДЫМКУ: адзін з участкаў завода.

Раённы Савет — адно з нізавых звяненняў мясцовых органаў улады ў СССР. Пра тое, як ён удзельнічае ў вырашэнні сацыяльных праблем, расказвае старшыня выканкома Мастоўскага раённага Савета народных дэпутатаў Уладзімір ВАШКО.

Мастоўскі раён размешчаны ў паўднёва-заходняй частцы Гродзенскай вобласці. На яго тэрыторыі знаходзяцца шаснаццаць кааператываў і тры дзяржаўныя сельскагаспадарчыя прадпрыемствы. Агульная плошча землекарыстання 93 тысячы гектараў. На тэрыторыі раёна жыве 44,4 тысячы чалавек. Раён спецыялізуецца ў малочна-мясным напрамку. У раённым цэнтры — горадзе Мастоў дзейнічае вытворчае дрэваапрацоўчае аб'яднанне, аб'яднанне па вытворча-тэхнічнаму забеспячэнню сельскай гаспадаркі, шэраг будаўнічых, бытавых, гандлёвых прадпрыемстваў, устаноў аховы здароўя, культуры, народнай адукацыі.

Раённы Савет народных дэпутатаў, з'яўляючыся паўнапраўным гаспадаром на сваёй тэрыторыі, вырашае ўсе пытанні раённага значэння, зыходзячы з агульнадзяржаўных інтарэсаў і інтарэсаў грамадзян, што жывуць на яго тэрыторыі.

У складзе Савета — восемдзят дэпутатаў: рабочыя, калгаснікі, кіраўнікі прадпрыемстваў і арганізацый, урачы, настаўнікі, інжынеры.

Кола праблем і задач Савета вельмі шырокае. Гэта сацыяльна-культурнае і гаспадарчае будаўніцтва, кіраўніцтва ўстановамі культуры, аховы здароўя, народнай адукацыі, забеспячэнне аховы грамадскага парадку, правоў грамадзян, навакольнага асяроддзя і многія іншыя пытанні. Раённы Савет ажыццяўляе кантроль за

КОЛЬКІ УЛАДЫ Ў МЯСЦОВЫХ ОРГАНАУ УЛАДЫ

СПРАВЫ І ПРАБЛЕМЫ САВЕТАУ

работай размешчаных на яго тэрыторыі прадпрыемстваў, арганізацый, захаваннем заканадаўства прадпрыемствамі, устаноўамі і арганізацыямі вышэйшага падпарадкавання, кантралюе іх дзейнасць у галіне землекарыстання, аховы прыроды, будаўніцтва, вытворчасці тавараў народнага спажывання, выкарыстання працоўных рэсурсаў, сацыяльна-культурнага, бытавога і іншага абслугоўвання насельніцтва.

Савет выбіраецца тэрмінам на два з палавінай гады і склікаецца не менш чатырох разоў у год. Дэпутаты Савета разглядаюць на сваіх пасяджэннях розныя пытанні гаспадарчага і сацыяльна-эканамічнага жыцця раёна. Рашэнні Савета абавязковыя для выканання ўсімі арганізацыямі, прадпрыемствамі і службовымі асобамі, якія знаходзяцца на яго тэрыторыі.

Дэпутаты Савета зацвярджаюць планы эканамічнага і сацыяльнага развіцця раёна, выбіраюць свой выканаўчы камітэт, які ажыццяўляе штодзённае кіраўніцтва ў раёне.

Асноўная і галоўная мэта работы выканкома раённага Савета народных дэпутатаў — пастаянны клопат аб заахаванні матэрыяльнага і духоўнага дабрабыту працоўных. У сувязі з гэтым на першы план вылучаецца задача павелічэння сельскагаспадарчай прадукцыі. Доўгі час у раёне кожная гаспадарка займалася вытворчасцю ўсіх яе відаў. У 1974 годзе выканком раённага Савета народных дэпутатаў

прыняў рашэнне аб спецыялізацыі і канцэнтрацыі сельскагаспадарчай вытворчасці ў раёне. Было вызначана, выпускам якой прадукцыі павінна займацца кожная гаспадарка. У 1975 годзе ў калгасе «Дубна» быў пабудаваны жывёлагадоўчы комплекс па адкорму свіней на 24 тысячы галоў, у калгасе «Дружба», імя А. Міцкевіча — комплекс па адкорму буйной рагатай жывёлы, калгасы імя Карбышава і інш. сталі спецыялізавацца на вытворчасці парасят, авечкагадоўля раёна была сканцэнтравана ў калгасе «Новы шлях», вызначана была канкрэтная спецыялізацыя ў паліводстве.

Гэта дало магчымасць сканцэнтравана ў пэўных групах гаспадарак неабходную тэхніку, мінеральныя ўгнаенні, больш поўна прымяняць механізацыю сельскагаспадарчай вытворчасці, перадавыя метады апрацоўкі зямлі. У выніку значна ўзраста ўраджайнасць сельскагаспадарчай прадукцыі. У цэлым валавая прадукцыя сельскай гаспадаркі вырасла ў 1,5 раза.

Некалькі гадоў назад выбаршчыкі адной з нашых сельскіх акруг выказалі заўвагу, што нягледзячы на пастаяннае добраўпарадкаванне вёсак, гэта работа вядзецца яшчэ недастатковымі тэмпамі. Крытычны сігнал прымусіў нас глыбей зірнуць на гэтую праблему, шукаць шляхі яе вырашэння. Прааналізаваўшы сітуацыю са спецыялістамі, дэпутаты вырашылі весці добраўпарадка-

ванне вёсак больш мэтанакіравана, комплексна, не распіляючы сродкі і сілы на ўсе населеныя пункты адначасова. Выканкомам была распрацавана доўгатэрміновая праграма, якая ставіць сваёй мэтай штогод добраўпарадкоўваць не менш 20 вёсак і скончыць гэтую работу к 1988—1990 годам.

Што прадугледжана праграмай? Гэта будаўніцтва новых вуліц і пешаходных дарожак, агароджанне і азеляненне іх, грывядзенне ў парадак дамоў, двароў і надворных пабудов, грамадскіх будынкаў, вырашаецца пытанне добраўпарадкавання пад'язных шляхоў да вёскі ад галоўных магістралей, а таксама да жывёлагадоўчых ферм. Распачата будаўніцтва дамоў сядзібнага тыпу — адна-двухпавярховых катэджаў для калгаснікаў і маладых спецыялістаў, якія прыязджаюць пасля заканчэння тэхнікумаў і інстытутаў на работу ў вёску. Многа над гэтым даводзіцца працаваць усім нашым службам, асабліва ўпраўленню капітальнага будаўніцтва, раённаму архітэктару: мы ж стараемся стварыць новую вёску і адначасова захаваць яе асаблівасці і непаўторны каларыт.

Пэўныя вынікі ўжо ёсць. Калі чалавек, які не быў у нашых краях гадоў пяць, прыдзе да нас сёння, ён наўрад ці пазнае былую вёску. Вельмі вялікія змены адбыліся: утварыліся новыя вуліцы, сфарміраваліся асобныя жылыя мікрараёны з абавязковым размяшчэннем у іх гандлёвых

цэнтраў, аддзяленняў сувязі, служб сервісу, дзіцячых дашкольных устаноў.

Не забудзем мы і свой раённы цэнтр — горад Мастоў. Асаблівую ўвагу надаём будаўніцтву жылля. Пакуль для нас гэта самая актуальная праблема.

Праўда, слова «праблема» тут не вельмі падыходзіць. Бо як бы востра ні стаяла пытанне з жыллём, мы ўсё ж будзем яго многа. Штогод больш за 400 чалавек паляпшаюць свае жыллёвыя ўмовы. Асігнаванні на гэтыя мэты пастаянна растуць.

Вядома ж, асноўную сваю задачу Савет і яго выканаўчы камітэт бачаць не толькі ў будаўніцтве жылых дамоў, клубу, кафэ, прадпрыемстваў гандлю, сервісу. Галоўнае для нас — стварыць адзіны гарманічна-развіты сацыяльна-культурны комплекс, які будзе цалкам задавальняць духоўныя і матэрыяльныя патрэбы працоўных. Рэспубліканскім цэнтральным навукова-даследчым інстытутам горадабудаўніцтва сумесна з раённым архітэктарам распрацаваны перспектывны план рэканструкцыі і расшырэння горада, над рэалізацыяй якога мы працуем сёння і нямаюць ўжо зрабілі.

Гэтыя асобныя прыклады, зразумела, не вычэрпваюць шырокага кола праблем, якія вырашае раённы Савет. Але, думаецца, яны даюць уяўленне пра тое, як мясцовыя органы ўлады выкарыстоўваюць правы, дадзеныя ім Саветскай Канстытуцыяй. З усяго сказанага можна зрабіць вывад, што раённы Савет з'яўляецца поўнаўладным гаспадаром на сваёй тэрыторыі. У гэтым і ёсць асноўнае адрозненне мясцовых органаў дзяржаўнай улады ў СССР ад муніцыпалітэтаў буржуазных краін.

ЧАМУ БЫЎ АДМЕНЕНЫ ЗАГАД АБ ЗВАЛЬНЕННІ БУХГАЛТАРА

ПРАТЭСТ ПРАКУРОРА

У дырэктара Любанскага камбіната будматэрыялаў В. Корачкіна былі ўсе падставы пакараць у адміністрацыйным парадку бухгалтара В. Раменчык: яна дапусціла недакладнасць пры налічэнні заробтнай платы рабочым. Тым не менш гэтая памылка не сталіла пад сумненне прафесійную кампетэннасць бухгалтара, але дырэктар выбраў крайнюю меру пакарання — выдаў загад аб звальненні.

Пракурор Любанскага раёна апраটেжаваў загад адміністрацыйнага парадку, запатрабаваўшы аднавіць бухгалтара на працы. Прычым не толькі таму, што знайшоў распараджэнне празмерна строгім, але і таму, што ўгледзеў у ім два парушэнні працоўнага заканадаўства. Якія ж? Па-першае, аб звальненні В. Раменчык не было згоды прафсаюзнай арганізацыі — без гэтага ў СССР кіраўнік не можа звольніць работніка. Па-другое, спяганне, у тым ліку звальненне, можна накладзі на працягу месяца з дня выяўлення правіннасці, а загад быў падпісаны пазней. У выніку В. Раменчык была вернута на работу.

— Чаму ролю арбітра ўзяла на сябе пракуратура? — з такім пытаннем я звярнуўся да пракурора Мінскай вобласці Мікалая Зубара.

— Спыняць любыя парушэнні законнасці, правоў і свабод грамадзян — гэта канстытуцыйны абавязак пракуратуры. На яе ўскладзены вышэйшы нагляд за дакладным і аднастайным выкананнем законаў усімі міністэрствамі, прадпрыемствамі і ўстановамі, грамадскімі арганізацыямі, службовымі асобамі, а таксама грамадзянамі.

У практыцы работы саветскай пракуратуры склалася нямаля форм і метадаў, якія дазваляюць своечасова выяўляць парушэнне законаў, прымаць меры па іх ліквідацыі. Напрыклад, пракуроры перыядычна праводзяць правёркі выканання законнасці ў тым ці іншым горадзе, раёне, адпаведнасць загадаў ці распараджэнняў, выдаваемых кіраўнікамі заводаў і фабрык, калгасаў і саўгасаў, дзеючым законам. Усе пракуроры абавязкова вядуць прыём грамадзян, у тым ліку і непасрэдна на прадпрыемствах. Памагаюць выяўляць парушэнні законнасці і пісьмы, скаргі грамадзян, што паступаюць у пракуратуру. Дарэчы, падставай для пратэсту любанскага пракурора паслужыла якраз пісьмо звольненага бухгалтара.

Адна з асноўных форм рэакцыі пракурора на парушэнне закона — пратэст. Гэта — юрыдычны акт ад імя дзяржавы, які мае пэўныя прававыя вынікі. У ім матывіравана выкладаецца, у чым заключаецца парушэнне закона, а таксама ўтрымліваецца патрабаванне адмяніць выдадзены дакумент ці прывесці яго ў адпаведнасць з законам, спыніць незаконныя дзеянні службовай асобы, аднавіць парушаныя правы чалавека.

Пратэст пракурора падлягае абавязковаму разгляду не пазней чым у дзесяцідзённы тэрмін. У пратэсце ён можа запатрабаваць не толькі адмяніць незаконнае рашэнне, але і прыцягнуць да адказнасці службовых асоб, вінаватых у парушэнні закона. Так зрабіў і пракурор Любанскага раёна: ён прад'явіў Корачкіну Іск аб спяганні на карысць камбіната 395 рублёў, выплачаных Раменчык за вымушаны прагул.

Анатоль СТУК.

Наваполацк — адзін з самых маладых гарадоў Беларусі. Чвэрць стагоддзя стаіць ён на берэзе Заходняй Дзвіны. З кожным годам расце, прыгажэе горад беларускіх нафтавікоў і хімікаў. Зараз тут пачалося будаўніцтва новага мікрараёна на дзевяць тысяч жыхароў. Адно з яго вуліц назвалі Маладзёжнай. Акрамя жылых дамоў, тут будуць узведзены шэсць высотных інтэрнатаў, два дзіцячыя камбінаты з басейнамі, школы, гандлёва-грамадскі цэнтр. Паспяхова працуе на гэтых аб'ектах комплексная брыгада ганаровага будаўніка Наваполацка Пятра Капусты.

НА ЗДЫМКАХ: вуліца Маладзёжная ў Наваполацку; Ніна КУРАЧ працуе на будоўлі.

Фота А. ЦАРЛЮКЕВІЧА і А. ТАЛОЧКІ.

Ответ К. У. Черненко на обращение ирландского общественного деятеля Ш. Макбрайда

Известный ирландский общественный деятель, лауреат Ленинской и Нобелевской премий мира, председатель Международного бюро мира Ш. Макбрайд направил письмо на имя Генерального секретаря ЦК КПСС, Председателя Президиума Верховного Совета СССР К. У. Черненко, в котором высказывает ряд идей, касающихся развития отношений между СССР и США с целью достижения всеобщего и полного разоружения. Ниже публикуется текст ответа товарища К. У. Черненко.

Уважаемый господин Ш. Макбрайд!

Ваше обращение, выражающее намерение содействовать достижению всеобщего и полного разоружения, созвучно настроениям, широко распространенным сегодня в мировом общественном мнении. Для каждого мыслящего человека очевидно, что дальнейшее

наращивание ядерных вооружений и, тем более, стремление распространить гонку вооружений даже на космос ставят человечество перед угрозой всеобщей ядерной катастрофы.

Вы пишете, что последние заявления американского президента о бессмысленности ядерной войны и необходимости освободить землю от ядерного оружия якобы открывают возможность для серьезных переговоров. Как Вам хорошо известно, слов о мире и переговорах с американской стороны уже было произнесено немало. Однако все практические действия администрации США идут вразрез с провозглашаемым стремлением к переговорам, к улучшению отношений. Ясно, что речь ни в коем случае не идет об изменении нынешней американской позиции.

Мы, со своей стороны, не раз заявляли, что хотели бы иметь

с Соединенными Штатами хорошие отношения. Но здесь должна быть проявлена соответствующая воля с обеих сторон. Думаю, подскананный Вашим большим жизненным и политическим опытом вывод о том, что обязательным, по-настоящему прочным фундаментом любых переговоров между СССР и США должны быть искренние добрые намерения сторон и соответствующая подготовка, правилен. Мы тоже придерживаемся этой точки зрения.

Советское руководство полагает, что конкретные дела, а не слова американской администрации в состоянии разблокировать путь к нормализации обстановки в наших отношениях с США.

С наилучшими пожеланиями здоровья и успехов в Вашей благородной деятельности во имя мира между народами,

К. ЧЕРНЕНКО.

САМАЯ БОЛЬШАЯ ЛОЖЬ XX ВЕКА

V. 80-е ГОДЫ: «ОКНА УЯЗВИМОСТИ»?

Странники агрессивного курса в Вашингтоне отдавали себе отчет в том, что домысли о «бомбардировочной бреш», о «ракетном отставании» и подобные им броские алармистские ярлыки времен «холодной войны» скомпрометировали сами эти термины — «бреш» и «отставание». Поэтому старт новому туру гонки вооружений в конце 70-х — начале 80-х годов был дан под новым флагом. Американско-гражданина решили припугнуть на этот раз не той угрозой, которая якобы уже существует (так было со всеми мифическими «отставаниями» в прошлом), но той, что может появиться, если администрация не предпримет определенных шагов. Так, по крайней мере, подавался новый фантом — некое «окно уязвимости», всплывшее в ходе избирательной кампании кандидата в президенты Р. Рейгана. Характер новой, потенциальной, способной де возникнуть некогда угрозы подавался примерно так: поскольку американские МБР наземного базирования расположены в бетонированных шахтах, месторасположение которых известно противнику, этот противник, нарастив в будущем стратегическую ядерную мощь и заблаговременно прицелившись, сможет однажды нанести США сокрушительный первый ракетный удар. Предвыборными временами дело не ограничилось: «окно уязвимости» перекочевало вслед за Р. Рейганом в Белый дом и наложило заметный отпечаток на умонастроения американцев, поверивших в необходимость принятия срочных и заблаговременных мер. Рост американских «ядерных мускулов» был санкционирован, и на этот раз на сугубо ложной платформе. Потому, что алармисты намеренно, поднимая тревогу по поводу потенциальной уязвимости Америки, сбрасывали со счетов целый ряд важнейших обстоятельств. Такое, например: «уязвимость» якобы американские МБР — отнюдь не весь американский стратегический потенциал и, строго говоря, даже не основная часть его.

По подсчетам западных специалистов, ракеты наземного базирования составляют только 24 процента стратегического ядерного потенциала США. В то время как 50 процентов

этого потенциала расположено на подводных лодках. При нынешнем уровне техники одним ударом вывести их из строя невозможно. Уязвимость бомбардировщиков также уменьшается, поскольку они перевооружаются крылатыми ракетами, пуск которых проводится на значительных расстояниях от зоны противозушной обороны противника. Бывший заместитель министра ВМС США Т. Хупс в этой связи указывал: если СССР нанесет первый удар, целыми и невредимыми останутся все американские ракеты, размещенные на подводных лодках и, вероятно, большая часть американских бомбардировщиков. В этом случае США могут ответить ударом, использовав от 4 до 6 тысяч ядерных боеголовок. Бывший министр военно-воздушных сил США Т. Рид подтвердил этот вывод: «Реальная ценность «триады» заключается в ее разнообразии», — заявил он. — Невозможно нанести одновременный удар по всем трем компонентам».

Сделаем необходимую поправку на то, что бывшие заместители министра и министр рассматривали невозможную в принципе ситуацию, ибо известно, что СССР никогда не нанесет удара первым: это обязательство принято им на себя в инициативном порядке. Но даже если «забыть» об этом и просто рассмотреть аргументы Хупса и Рида, что же в таком случае остается от разговоров об «окне уязвимости»? Не может быть сомнений: никакого «окна» не было и нет.

Но очередной вымысел уже сыграл ту роль, которая ему предназначалась. Милитаристские круги США получили от конгресса гигантские средства на развертывание нового типа межконтинентальных ракет «МХ» с десятью боеголовками каждая, на начало работ над мобильными ракетами «Миджитмен» и другими ядерными вооружениями. Предназначенными, кстати сказать, для нанесения по Советскому Союзу именно первого удара. С конца 1983 года за пятилетие на ракеты «МХ» предполагается ассигновать 25 миллиардов долларов. Значительный рост расходов предусмотрен и на развитие других компонентов «триады». На строительство бомбардировщиков «В-1В», ска-

жем, выделяются за тот же период 18 миллиардов долларов; подводных лодок, оснащенных ракетами «Трайдент», — 21 миллиард долларов.

Что же оказалось в «окне уязвимости», когда рассеялся шлейф сугубо пропагандистской дымовой завесы? Что запланированное под шум о «новой опасности» развертывание следующего поколения американского стратегического оружия создало материальную базу для выдвижения политическими и военными лидерами США новых стратегических концепций. Характер их оказался действительно опасным, поскольку запланированным оказался переход от установки на «сдерживание» ядерной войны к расчетам на ведение такой войны и победы в ней. «Мы сохраним за собой достаточную мощь, чтобы одержать верх, если в этом будет необходимость», — заявил 20 января 1981 года Р. Рейган. «Особую важность приобретает требование о том, чтобы значительная часть наших стратегических сил была способна к длительному выживанию даже в катастрофических условиях затяжной ядерной войны», — подтвердил и министр обороны США К. Уайнбергер 18 июня 1981 года.

В соответствии с указаниями администрации США Пентагон в августе 1982 года завершил разработку плана, который предусматривал возможность ведения затяжной ядерной войны с Советским Союзом продолжительностью не менее 6 месяцев и был нацелен на «победу» в такой войне...

Опыт с использованием «окна уязвимости» в области стратегического оружия, похоже, намерены активно использовать в других областях. Одно за другим раскрываются в последнее время новые «окна уязвимости» — в области химического оружия, в космическом пространстве и т. п.

В том, что они рано или поздно «закроются» самой же американской прессой, сомневаться не приходится. Только вот насколько увеличится уровень военной опасности в процессе и в результате «закрывания» их их же изобретателем — американским военнопромышленным комплексом?

Александр ЕФРЕМОВ,
доктор исторических наук.

На бульвары Ленинскага камсамола ў Гродна адкрыта аляя Герояў. Тут 37 партрэтаў Герояў Савецкага Саюза, франтавікоў і партызан, якія ўдасцеены гэтага высокага звання за подзвігі, здзейсненыя ў бітвах за вызваленне Прыняманскага краю.

НА ЗДЫМКУ: аляя Герояў.

Фота А. ПЕРАХОДА.

КАК НАУЧИТЬСЯ ПОНИМАТЬ И ЦЕНИТЬ ПРЕКРАСНОЕ

ФИЛАРМОНИЯ В ШКОЛЕ

Новая школьная реформа в СССР предусматривает среди прочих мер и совершенствование эстетического воспитания учащихся. Интересен в этом отношении эксперимент, проводящийся в Белоруссии. У нас по типу специализированных школ с углубленным изучением математики, физики, иностранных языков создаются общеобразовательные школы с музыкальным, хоровым, хореографическим и архитектурно-художественным уклоном. Об одной из них — в городе Бресте — и рассказывает корреспондент АПН, а комментирует этот факт министр просвещения республики.

В этой школе, кажется, поют даже стены. Уже подходя к ней, слышишь, как из окон несет музыка. Но какая музыка может быть в будний день в общеобразовательной школе, да еще в урочные часы?

— Какая? — переспрашивает заместитель директора, художественный руководитель 21-й брестской школы Анатолий Шелест. — Классическая, народная, эстрадная — самая разная. Ребята, как видите, репетируют даже на переменах.

Начался урок, и мы прошли по классам. В одних — занятия по классу фортепиано, скрипки, духовых инструментов. В других — по ритмике, сольфеджио, музыкальной литературе. А в третьих занимались обычной физикой, математикой, биологией, белорусским языком и литературой.

— Все наши дети, — говорит Анатолий Шелест, — разделены на несколько хоровых коллективов, оркестров, вокальных и инструментальных ансамблей, на базе которых мы организовали свою школьную филармонию. На первый взгляд такие начинания в общеобразовательной школе кажутся лишними. Но мы сочли по-другому. Красота — категория активная. Воспитать чувство прекрасного — значит воспитать потребность умного, красивого, доброго поступка, потребность поделиться этим прекрасным. Выступая перед зрителями, то есть делая красотой, дети лучше постигают ее природу, ее философский смысл. Поэтому учеба музыке у нас носит просветительский характер. Она — не самоцель, а средство воспитать в человеке Личность.

Так и родилась идея филармонии. Ею руководят преподаватели музыки (их в школе 55) и шефы — Брестский филиал Белорусской государственной филармонии. Ныне смело можно сказать, что

эксперимент полностью удался. За последние пять лет ребята выступили с 30 концертами и лекциями. Их слушали жители Бреста, других городов и сел.

Рассказ об этой школе я попросил прокомментировать министра просвещения Белоруссии Михаила Минкевича:

— Общеобразовательных школ, подобных брестской, в республике более пятидесяти. Они уже доказали свою жизнеспособность, продемонстрировали ту большую роль, которую играют в эстетическом развитии подрастающих поколений. Безусловно, человек смолodu, то есть в школе, должен научиться понимать и ценить прекрасное, приобщаться к художественному творчеству. Один педагог сказал, что начинать учить юношу или девушку трудовым навыкам в семнадцать лет все равно что засеять поле в середине лета. Также необходимо, начиная уже с детского сада, воспитывать в человеке потребность в искусстве, учить его жить по законам красоты. Поэтому несколько лет назад Министерство просвещения Белоруссии и приняло Положение о средней общеобразовательной школе с музыкальным (хоровым), художественным и архитектурно-художественным уклоном.

Создаются такие учебные заведения по ходатайству местных Советов народных депутатов при наличии квалифицированных кадров и необходимой учебно-материальной базы. Финансируются они отделами народного образования. Окончившие такие школы вместе с аттестатом о среднем образовании получают вкладыши с оценками по специальным музыкальным дисциплинам. Он дает право на льготных условиях держать экзамены в высшие учебные заведения искусств.

Юрий САПОЖКОВ.

на зямлі бацькоў

АДЗІНАЯ ДАРОГА

З групамі турыстаў-суайчыннікаў з ЗША, чытачамі газеты «Русский голас», мы бачымся ў Мінску штогод. Кожны раз гэтыя сустрэчы праходзяць цёпла і сардэчна. І не толькі таму, што большасць членаў групы выхадцы з Беларусі і ўсё тут дорага іх сэрцу, але і таму, што з многімі з іх мы даўно знаёмыя.

Убачыўшы магучую фігуру кіраўніка групы Уладзіміра Дубіны, я ўжо ведаў, што зараз ён падыдзе, як заўсёды, пацісне руку, шырока ўсміхнецца і скажа:

— Добры дзень! Вось мы і зноў у Мінску!

— Каторы ўжо раз, Уладзімір Рыгоравіч?

— Чатырнаццаты, і ўпаўнены, што не апошні.

Следам за Уладзімірам Дубінам, яго жонкай Стэлай, з якой яны заўсёды разам едуць на Радзіму, з'яўляюцца іншыя члены групы. І зноў амаль усё знаёмыя твары. Сідней Манусевіч, Ніна Воўк, Польш Караючык, Соф'я Марыніч, Таццяна Скудзікава... Колькі разоў мы ўжо сустракаліся на беларускай зямлі. Мне нават здаецца, што наш горад яны ведаюць не горш за любога мінчаніна.

— Тут вы памыляецеся, — усміхнуўся, калі пачуў гэту заўвагу, Джэймс Бажко. — Я ўжо шмат разоў прыязджаю сюды, але ніколі не асмелюся сказаць, што добра ведаю Мінск. Кожны раз бачу цэлыя новыя раёны, усюды ідзе будаўніцтва. Вось, напрыклад, калі я быў тут апошні раз, вельмі шкадаваў, што немагчыма праехаць па самай прыгожай вуліцы горада — Ленінскаму праспекту. Сквозь стаялі агароджы. Ішло будаўніцтва метро. Цяпер гэтая вуліца паўстала перад намі ва ўсёй сваёй прыгажосці. А якія чудовыя метрапалітэн! Так што новае для сябе мы заўсёды знаходзім. Але і тое, што ўжо знаём, мы з задавальненнем агля-

даем яшчэ раз, бо гэта ж наша Радзіма. І калі нам удаецца адправіцца ў падарожжа, дык адзіная дарога, якую мы выбіраем, гэта дарога дадому.

Былі, вядома, у групе людзі, з якімі мы сустракаліся ўпершыню. Соф'я Мэджы вельмі хацела, каб яе Радзіму ўбачыў і палюбіў сын Гаральд. Звяртаў на сябе ўвагу і высокі ўсменшлівы чалавек. На яго кашуллі буйнымі літарамі было вышыта «Біл». Так яго і называлі члены групы. Паводзіў жа ён сябе, як цікаўнае дзіця, якое ўпершыню трапіла ў незнаёмае месца. У час экскурсій прагна глядзеў па баках, пастаянна закідваў гідаў пытаннімі. Калі знаёміліся, ён назваўся:

— Васіль Ляончык.

Я пацікавіўся, адкуль ён родам. І вось тут Васіль Васільевіч мяне здзівіў. Аказалася, што ён нарадзіўся ў ЗША і ў нашу краіну прыехаў упершыню. Але гаварыў гэты чалавек па-руску чыста, без акцэнта.

— Мае бацькі з-пад Баранавіч, паехалі ў Амерыку яшчэ ў 1913 годзе, — расказаў Васіль Ляончык. — Паехалі, таму што жылі тут вельмі бедна. Сваю родную зямлю яны не забывалі ніколі, хоць бачыць яе ім больш так і не давялося. У сваіх дзедзях яны выходзілі павагу да гэтага краю, да вашага народа, мовы. Гэта засталося ў мяне на ўсё жыццё.

— Як жа вы змаглі так добра вывучыць мову?

— Цікаўлюся ёю з дзяцінства, — адказаў Васіль Ляончык. — Спачатку вучылі бацькі ў сям'і, потым шмат год хадзіў у вячэрнюю школу.

Якой жа вялікай павінна была быць любоў да Радзімы ў яго бацькоў, каб навучыць і выхаваць сына так, што нават, калі ў сталым узросце ён упершыню прыехаў у нашу краіну, ніхто тут не прымаў яго за інашаземца. Мы не раз гулялі з Васі-

лём Васільевічам па гарадзе. І я зноў не пераставаў здзіўляцца: ён ведаў старыя звычэй, які і цяпер яшчэ захоўваецца ў беларускіх вёсках, — вітацца на вуліцы з незнаёмымі людзьмі. Ён проста падыходзіў да рыбакоў на рэчцы, да бабулек, што сядзелі ў парку, да моладзі, неяк хутка наладжваў гаворку, і праз некалькі хвілін з ім расставаліся ўжо як са старым добрым знаёмым.

У нотным магазіне высветлілася, што Біл выдатна ведае беларускую народную і сучасную музыку. Потым мне казалі, што ён і сам чудова грае на баяне. Цікава яго літаральна ўсё, і пытанні ніколі не спыняліся: што робяць прафсаюзы на заводзе? Хто даглядае дзіцяй, калі бацькі на рабоце? Як адпачываюць працоўныя? Як размяркоўваюцца кватэры? Колькі каштуе кілаграм мяса? Пачуўшы адказ, звычайна гаварыў са здзіўленнем і захапленнем: «O-o!»

— Я заўсёды цікавіўся ўсім, што датычыць вашай краіны, — расказаў наш госць. — Чытаю многа кніг, слухаю расказы людзей, якія тут пабывалі. Вельмі хацеў прыехаць раней, але ўсё неяк не атрымлівалася. Нарэшце ўдалося, і я ішчаслівы. Мне ўсё тут цікава, усё хочацца ўбачыць і пазнаць. Асабліва таму, што ў ЗША мала ведаюць пра СССР. А тое, што гавораць... — Васіль Васільевіч з засмучэннем махнуў рукой і працягваў: — Я не ведаў раней, чаму верыць, але цяпер многае сам убачыў.

Аднойчы вечарам мы гулялі па вуліцы і апынуліся побач з царквой. Зайшлі. У ёй было шмат людзей. Я не веру ў бога, але мне вельмі цікава было ўбачыць гэтую службу. Бо ў Амерыцы гавораць, што ўсе царквы тут закрыты, а веруючых працягваюць. Цяпер я магу сказаць, што гэта хлусня.

І так у многіх іншых пытаннях. Вядома, адной паездкі мала. Але калі будзе здароўе і магчымасць адправіцца зноў у падарожжа, то мая дарога будзе ляжаць толькі сюды.

Гэту гутарку чула наша старая знаёмая Соф'я Марыніч.

— Проста сэрца баліць, калі чуеш у ЗША няпраўду аб Савецкім Саюзе, — умяшалася яна.

— Тых, хто збіраецца сюды ехаць, пераконваюць, што ў Савецкім Саюзе іх могуць пакрыўдзіць, абразіць і нават арыштаваць. Я то ведаю, што ўсё гэта няпраўда, — працягвала Соф'я Марыніч. — Мы з мужам шмат разоў прыязджалі сюды, гасцявалі ў сваякоў у Салігорску. І заўсёды адчуваю, што я на Радзіме, сярод родных і сяброў. Нам вельмі б хацелася, каб тыя варожыя адносіны да вашай краіны, якія ствараюцца ў ЗША, зніклі назаўсёды. А для гэтага нам трэба ўсімі сіламі змагацца супраць ваеннай істарыі, змагацца за мір на зямлі.

Гутарка аб праблемах вайны і міру заходзіла не раз. Суайчыннікі занепакоены напалам антысавецкай прапаганды ў ЗША, размовамі аб магчымасці вайны. Яны гатовы зрабіць усё, каб яе ніколі не было. Вось і на гэты раз Соф'я Марыніч і Таццяна Скудзікава ўнеслі па 200 долараў у Савецкі фонд міру. Зрабілі свае ўзносы і іншыя члены групы.

— Мы не хочам, каб жахі вайны калі-небудзь паўтарыліся, — сказаў Сідней Манусевіч. — Ва ўсіх краінах людзі павінны змагацца за мір. Зараз актыўней за ўсіх гэтую барацьбу вядзе Савецкі Саюз. Таму мы і ўносім грошы ў Савецкі фонд міру. Большасць з нас людзі небагатыя, таму сума невялікая, але няхай і яна паслужыць гэтай высакароднай справе.

Рыгор ФАМЕНКА.

СОБАКА-ПОВОДЫРЬ

В небольшом подмосковном городе Купавне находится единственная в нашей стране школа подготовки собак-проводников слепого.

С собаками — преимущественно это восточноевропейские овчарки, колли (шотландская овчарка) и эрдельтерьеры — работают 12 тренеров-дрессировщиков. В порядке эксперимента и по желанию заказчиков в школе обучают и личных собак — ротвейлера, ризеншнауцера, дога, доберман-пинчера, боксера, черного терьера.

Утром тренеры разбирают собак и отправляются по маршрутам — на железнодорожную станцию, в магазин, на прогулку. Два раза в неделю на электропоезде едут в Москву. Работают в любую погоду. Собака должна уметь спокойно сопровождать слепого всегда и везде: на многолюдных улицах, в городском транспорте (собак со специальными шлейками с эмблемой Красногоскреста и словами «Собака — проводник слепого» разрешено провозить на всех видах транспорта, за исключением метро). В день с тремя собаками тренер проходит по 9—12 километров. Работа, согласитесь, нелегкая.

В учебном городке, на асфальтовых дорожках, установлены различные препятствия — узкие и широкие мостики, шлагбаумы, ступени, имитирующие вход и спуск с железнодорожной платформы, обычный автобус, столбы, бордюры, канавы. Ежедневно, отправляясь на маршрут и возвращаясь с него, собаки должны преодолеть все препятствия, которые периодически меняют места, чтобы не выработать у них условных рефлексов. Тут же в учебном городке стоят клетки с курами и кошками. Собаки, которые ведут слепых, должны быть абсолютно равнодушны и к прохожим, и к любым животным, и птицам, которые встречаются у них на пути.

Чтобы получить собаку, слепой обращается в свое районное общество. Оно, если у подавшего заявление жилищные условия позволяют держать собаку, отправляет в школу письмо-просьбу. Преимущественное право при этом имеют ветераны войны и те, кто трудится на производстве.

К сожалению, людей, потерявших зрение, не так уж мало, — говорит директор школы Юрий Таубз. — А школа — одна. Но мы стараемся никому не отказывать. Для многих решение иметь собаку связано с надеждой вернуться к активной жизни. И в значительной степени эти надежды оправдываются.

Живут собаки со слепыми не больше 8 лет. Весьма напряженная повседневная работа сказывается на здоровье собак. А старая или больная, она уже не может служить помощником.

Подавшие заявления собаку ждут около года. Ровно за месяц до встречи с собакой они (обычно 6—7 человек одновременно) получают приглашение приехать в школу, и обязательно с сопровождающими. Дорожные расходы, независимо от места жительства слепого и сопровождающего, их 12-дневное проживание в гостиничном номере со всеми удобствами, питание в столовой гостиницы — все бесплатно. Расходы Всероссийского общества слепых берет на себя.

...И вот день знакомства хозяина с собакой. Волнуются все. Особенно те, у кого никогда до этого не было собаки. Привыкнут ли они друг к другу? Станут ли друзьями?

Очень терпеливо тренеры начинают объяснять слепому повадки его собаки. Теперь ее кормит, сопровождает только будущий хозяин. Только он дает ей команды. Хотя тренер всегда рядом, но день ото дня бывает с собакой все меньше, ходит на расстоянии, лишь наблюдая, чтобы потом подсказать, посоветовать.

...Мы шли со школьным учителем истории Беловым, потерявшим зрение во время Великой Отечественной войны, по дороге к станции. Он держал за поводок собаку, а я все время старалась помочь ему, боясь, что он оступится. Но это было излишним. Его колли по кличке Альма прекрасно знала маршрут. Совершенно уверенно Белов шел за ней, зная, что она не поведет. Точно так же он ходит в магазин, прачечную, на бульвар. Альма знает 20 маршрутов. Стоит ей сказать «в школу», как она тут же поворачивает в нужную сторону. Живет Белов с родственниками, но почти не обращается к ним за помощью, и это благодар Альме, его верному четверономому другу.

Марина РЫКЛИНА.

У Беларускім таварыстве «Радзіма»

НЕЗАБЫЎНЫЯ ЎРАЖАННІ

З 30 чэрвеня па 31 ліпеня ў Мінску, Брэсце і Брэсцкай вобласці па запрашэнню Беларускага таварыства «Радзіма» знаходзіўся старшыня Галоўнага праўлення Федэрацыі рускіх канадцаў Антон Кульчын з жонкай.

Госці агледзелі выдатныя мясціны сталіцы рэспублікі і Брэста, пабывалі ў піянерскім лагеры «Зорны», дзе адпачывалі дзеці суайчыннікаў з розных краін.

У час знаходжання ў Мінску яны неаднаразова сустракаліся і гутарылі з прадстаўнікамі Беларускага таварыства «Радзіма» і рэдакцыі газеты «Голас Радзімы».

раз. Мне, як удзельніку вайны, было асабліва цікава знаходзіцца ў вашай рэспубліцы ў час свята, прысвечанага 40-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, удзельнічаць у грандыёзных урачыстасцях у Мінску і Брэсце. Вельмі добра, што тут так свята ўшаноўваюць памяць аб тых, хто аддаў жыццё ў барацьбе з фашызмам. Гэта прымушае людзей з яшчэ большай адказнасцю змагацца за мір на нашай планеце. Асабліва зараз, калі пагроза зрабілася такой рэальнай. Беларускі народ аддаў шмат сіл на аднаўленне таго, што было знішчана ў вайну. Адбудаваны прыгожыя гарады і сёлы. Нельга дапусціць, каб яны зноў аказаліся ў пакары вайны.

Асабліва хачу сказаць аб тых добрых адносінах, якія склаліся паміж ФРК і Беларускім таварыствам «Радзіма», працягваў Антон Кульчын. Мы пад-

трымліваем культурныя сувязі ўжо шмат год. У Беларусі заўсёды гасцінна сустракаюць прадстаўнікоў Федэрацыі, нашы турыстычныя групы. Мы ўдзячныя за запрашэнне кіраўнікоў калектываў мастацкай самадзейнасці ў Мінск на курсы павышэння кваліфікацыі, дзя-

цей на адпачынак у піянерскі лагер і многае іншае. Хачу выказаць упэўненасць, што гэтыя добрыя адносіны будуць працягвацца і ў будучыні.

НА ЗДЫМКУ: дэлегацыя ФРК усклала кветкі да помніка Перамогі ў Мінску. Фота С. КРЫЦКАГА.

УЗАЕМАЎПЛЫЎ ЛІТАРАТУР: УЗБАГАЧЭННЕ, А НЕ АСІМІЛЯЦЫЯ

У ПОЛІ ЗРОКУ — УВЕСЬ СВЕТ

Інтэрв'ю дае Віктар КАВАЛЕНКА, дырэктар Інстытута літаратуры імя Янкі Купалы АН БССР

— *Перш чым пачаць гаворку пра беларускую літаратуру як частку многанацыянальнай савецкай літаратуры, хацелася б заглянуць у перадагісторыю, у вытокі — XIX—пачатак XX стагоддзя, тым больш, што вы з'яўляецеся аўтарам кнігі «Вытокі. Уплывы. Паскоранасць». Як тады развіваліся падобныя сувязі?*

— Беларуская літаратура, з'яўляючыся адной з самых маладых славянскіх літаратур, якія ў XIX стагоддзі толькі пачыналі самавызначацца як нацыянальныя, магла адродзіцца і ўзнікнуць у тых сацыяльна-палітычных умовах толькі пры самым непасрэдным уздзеянні літаратур суседніх народаў, у першую чаргу — братаў рускага. Па той прычыне, што славянскія мовы блізкія паміж сабой, шырокае распаўсюджанне на тэрыторыі Беларусі літаратур суседніх славянскіх народаў паратваралася пры адсутнасці ўласнай літаратуры ў каштоўны здабытак мясцовай культуры. Асабліва вызначаліся гэтым творы пісьменнікаў, якія нарадзіліся на Беларусі і захоплены пісалі пра родны край. Такім чынам, глыбокая выхаванасць на мастацкіх узорах рускай і польскай літаратуры, як правіла, была неабходнай перадумовай зацікаўленасці беларускім мастацкім словам, пра што яскрава сведчаць ананімныя пазмы «Тарас на Парнасе» і «Энеіда навыварат», а таксама творчасць амаль усіх беларускіх пісьменнікаў, якія пачыналі пісаць на рускай або польскай мове.

На маю думку, у XIX і пачатку XX стагоддзя сувязі беларускай літаратуры з больш развітымі літаратурамі братаў славянскіх народаў можна ахарактарызаваць наступным чынам. У прагрэсіўных славянскіх колах спачатку была проста пазнавальная зацікаўленасць асобнымі і рэдкімі спробамі

мастацкай творчасці на мясцовай мове, якая з часам перарасла ў пастаяннае вывучэнне беларускай літаратуры як з'явы самабытнай і багатай. Калі ж гаварыць менавіта пра беларускіх пісьменнікаў, то тут можна прасачыць цікавы працэс ад агульнай літаратурнай адукаванасці да дакладнасці ідэйна-эстэтычнага выбару патрэбных для ўласнай творчасці ўзораў, блізкіх ім па зместу і духу.

— *Як унісвалася беларуская літаратура ў кантэкст многанацыянальнай савецкай літаратуры ў 20-я гады?*

— Зразумела, што паняцце «савецкая літаратура» ўзнікла спачатку як абагульненне ўсяго створанага ў галіне мастацкага слова на тэрыторыі Савецкага Саюза. Але вельмі хутка яго змест набыў якасна іншы сэнс. І сёння ў нашым разуменні — гэта прынцыпова новая з'ява ў сусветнай духоўнай культуры. Ва ўмовах сацыялістычнага будаўніцтва ўпершыню ў гісторыі чалавечтва працэс збліжэння стаў азначаць не асіміляцыю, а ўзаемаўзбагачэнне. Такім чынам, савецкая літаратура — гэта не просты кангламерат, збор асобных нацыянальных літаратур, а наватарскае ідэйна-эстэтычнае адзінства, прыналежнасць да якога дапамагае развіццю менавіта самабытных традыцый кожнай нацыянальнай літаратуры.

Беларуская літаратура ў першае паслярэвалюцыйнае дзесяцігоддзе адразу ўнесла важкі ўклад у савецкую літаратуру, выявіла параўнальна высокі мастацкі ўзровень агульнаэстэтычнага мыслення. Гэта стала магчымым таму, што ў дакастрычніцкі час на Беларусі

былі шырока распаўсюджаны ідэі паслядоўнай рэвалюцыйнай дэмакратыі, вельмі блізкія да сацыялізму або адэкватныя яму. Гэтым спрыяла і тое, што ў першыя гады пасля рэвалюцыі беларуская літаратура была ўнутрана гатова да такога бурнага развіцця, бо ўжо ў дакастрычніцкі час яна развівалася «паскорана». Таму і здолела вельмі хутка скарыстаць спрыяльныя грамадска-культурныя ўмовы, створаныя Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыяй для сваёй узмужнеласці і росту. І да яе гонару, трэба сказаць, што разам з тым уносіла і свой традыцыйны нацыянальны вопыт мастацкага асэнсавання жыцця ў агульную плынь савецкай літаратуры.

— *Віктар Антонавіч, як вы разумееце ўзаемаўзбагачэнне сучасных літаратур? Ці ўплывае гэты працэс на нацыянальныя традыцыі?*

— Пастаноўка пытання больш чым актуальная для сучаснага літаратурнага жыцця. Нацыянальныя традыцыі ніколі не бываюць застылымі і замкнёнымі. Жывыя, плённыя, яны таксама наша сучаснасць. Уласна кажучы, ніводная традыцыя не можа жыць без кантэкстаў, злучэння з сучаснымі інтарэсамі літаратуры. А поле гэтых інтарэсаў — увесь свет, таму развіццё нацыянальных традыцый не можа адбывацца без уплыву адкрыццяў іншых літаратур. Пра гэта вельмі добра сказаў пісьменнік Алесь Адамовіч: «Арыентацыя на самыя высокія ідэйна-мастацкія крытэрыі ўласнай, а таксама рускай і іншых выдатных літаратур — гэта таксама наша традыцыя, беларуская». Напрыклад, у сучаснай беларускай прозе адбываецца жанрава-стылявое відазмяненне. Калі раней была класічная прастата мастацкага выказвання, то сёння ў вобразах, створаных пісьменнікамі, усё больш адчуваецца інтэлектуальны і ду-

хоўны асаблівасці самога аўтара, яго ідэйныя перакананні. Але гэты працэс не з'яўляецца нацыянальна абмежаваным. Ён адбываецца сёння ў рускай, грузінскай, украінскай і іншых савецкіх літаратурах.

— *Якая роля літаратуразнаўства ва ўзаемаўзбагачэнні і ўзаемаўплыве літаратур?*

— Роля гэтая значная, калі не вырашальная, бо літаратуразнаўства не толькі ўстанаўлівае разам з крытыкай новыя факты ўзаемаўзбагачэння, але і даследуе сам працэс сувязей, дапамагае зразумець яго механізм і вытокі. Гэта значыць, што высокаразвітае літаратуразнаўства здольнае даць поўны малюнак складаных працэсаў сувязей і ўзаемаўплываў як на сучасным этапе, так і ў гістарычным мінулым.

— *Што робіцца для вывучэння гэтага працэсу ў Інстытуце літаратуры?*

— У Інстытуце літаратуры імя Янкі Купалы АН БССР мы ўдзяляем па магчымасці значную ўвагу даследаванню працэсу інтэрнацыянальнага ўзаемаўзбагачэння літаратур. У нас існуе сектар узаемасувязей, які ўзначальвае член-карэспандэнт Акадэміі навук БССР, доктар філалагічных навук, прафесар і вядомы пісьменнік Алесь Адамовіч. Загадчык сектара шмат ездзіць па краіне і за мяжу, каб наладжваць больш блізкія кантакты з вучонымі і літаратарамі. Тут у нас даследуюцца беларуска-рускія, беларуска-польскія, беларуска-славацкія, беларуска-югаслаўскія, беларуска-нямецкія і часткова (на аснове вывучэння перакладаў) беларуска-французскія літаратурныя ўзаемасувязі.

Сектар пакуль што колькасна невялікі і складаецца ў ас-

ноўным з маладых вучоных. Аднак існуе практыка, калі над сур'ёзнымі тэмамі ў галіне літаратурных узаемасувязей працуюць цэлыя калектывы, прыцягваюцца супрацоўнікі іншых сектараў. Менавіта так стваралася вялікая калектывная праца «Народны подзвіг у Вялікай Айчыннай вайне і мастацкі вопыт беларускай літаратуры ў кантэкст іншых літаратур», якая хутка ўбачыць свет у выглядзе цэлага зшрагу манаграфій і атрымае адзінае паліграфічнае і мастацкае афармленне. Аўтары гэтага даследавання звяртаюць асаблівую ўвагу на ідэйна-мастацкую блізкасць і падобнасць у развіцці савецкай літаратуры і літаратуры іншых народаў. Мы бачым у такіх супадзеннях трыумф інтэрнацыяналізму і ўзаемазбагачэння паміж людзьмі розных краін і кантынентаў.

У навукова-даследчых плынях Інстытута літаратуры стварэнне «Гісторыі беларускіх літаратурных узаемасувязей». Менавіта «Гісторыі...» пачынаючы ад эпохі Кіеўскай Русі да нашых дзён. Гэтай, таксама калектывнай працы мы надаём прынцыповае значэнне. Хоць такое даследаванне ў беларускім літаратуразнаўстве ніколі не перапынялася, аднак у сучасны момант, па нашаму перакананню, надышла пара для з'яўлення абагульняючай працы. У ёй павінны быць падведзены не толькі вынікі шматгадовых намаганняў беларускіх вучоных у вывучэнні гэтай праблемы, але і зроблены новыя абагульненні, адкрыцці аб жыватворным уплыве рускай літаратуры на беларускую на працягу ўсяго яе гістарычнага развіцця. Прычым, думаем, такое даследаванне дапаможа выявіць шляхам параўнання і супастаўлення як агульнае для ўсіх усходнеславянскіх літаратур, так і выразныя асаблівасці шляху нацыянальнага станаўлення і развіцця беларускай літаратуры.

Запісала
Ганна ЯКАУЛЕВА.

любвія сэрцу мясціны

ГОРАД ЯК ЛЕГЕНДА

Наш зямляк з Канады В. Коўзусь даслаў у рэдакцыю «Голасу Радзімы» пісьмо. У ім ён піша пра свае ўражанні ад нядаўняга наведання горада Навагрудка, дзе жывуць сваякі і адкуль паехалі на чужыну ў пошуках лепшай долі яго бацькі. В. Коўзусь хоча болей падрабязна даведацца пра старажытную гісторыю Навагрудка. Выконваем просьбу нашага земляка.

Гарады, як і людзі, маюць свае непаўторныя твары, сваю гісторыю, свой лёс.

Старажытны Навагрудак у Беларусі вылучаецца адметнай, толькі яму характарнай рысай: ён узнесены на гары, удалечы ад вады, тады як усе іншыя гарады нашы продкі будавалі на рачных дарогах — галоўных шляхах зносін у тую далёкія часы.

Да горада з усіх кірункаў ідуць, павольна выгінаючыся на спінах узгоркаў, падымаючыся ўсё вышэй і вышэй, старыя шляхі: Лідскі, Уселюбскі, Любчанскі, Караліцкі, Валеўскі, Слоніўскі. Па іх пракочыла гісторыя. Яе меціны — курганы, што, як шрамы, рассыпаны па Навагрудскай зямлі.

За сваю тысячагадовую гісторыю старажытны Навагрудак зведаў сляніную моц і горыч знішчэння, гонар «стольнага града» і ціхае правінцыяльнае забыццё.

Сягоння гэты невялікі горад, што патанае ў зеляніне старых ясеняў і таполяў, мала чым адрозніваецца ад такіх жа іншых старых гарадоў. Толькі дасціпны чалавек можа згледзець сляды яго багатай гісторыі і вузкай вулачкай з адзінай плошчы выйсці да зялёных кручаў, над якімі, як вечнасць, застылі руіны старажытных мураў. Над імі высокае сіняе неба. А там, унізе, за затравелым валам, за ўзмежкам паркавай цішыні, — жытнёвыя хвалі бягуць па пагорках аж да сініх лясоў на даляглядзе. Колькі разоў гэтыя сінія далі праз стагоддзі агалошваліся званам зброёвай сталі і гулкім тупатам конскіх капытоў! Колькі сініх валошак паптапана ў жыцце, колькі сініх вачэй адвіло ў аратых, што палі на адвечных гонях сваіх! Курганы — памяць гэтай зямлі — буяюць горкім палёном і калючай пышпынай.

У гістарычнай літаратуры

прынята весці адлік узросту гарадоў і населеных пунктаў ад першага вядомага іх прыпамінавання ў летапісах. Навагрудку ў гэтым сэнсе не пашанцавала. Гісторыкі называюць самыя розныя даты: 1252, 1212, 1116 гады. Даваенны гісторык Генрык Лаўмянскі, спасылаючыся на іншых аўтараў, прыводзіць 1044 і нават 1015 гады і ў той жа час выказвае сумненне ў пэўнасці прыведзеных звестак і называе сваю дату — 1127 год. Сучасны даследчык гісторыі Навагрудчыны Мікола Ермаловіч называе тры крыніцы, у якіх ёсць сведчанне заснавання Навагрудка ў 1044 годзе. Але аб сапраўдным часе ўзнікнення горада паведаміла археалогія: у канцы X стагоддзя Навагрудак ужо існаваў як цэнтр рамяства і толькі амаль праз сто гадоў, калі пачалося збудаванне крапаснае ўмацавання для князя і дружыны, увайшоў у летапіс як Новагародак — Новы горад.

Навагрудак, як вядома з гістарычных крыніц, у XIII стагоддзі стаў галоўным горадам усяго Панямоння, цэнтрам Новагародскай зямлі, што набыла загадкавую

назву — Чорная Русь. А з сярэдзіны таго ж XIII стагоддзя Навагрудак становіцца сталіцай новай дзяржавы — Вялікага княства Літоўскага, з'яднаўшага землі Чорнай Русі з гістарычнай Літвой пад адзінай уладай Міндоўга. Праз стагоддзі гэтае імя не згинула, не забылася на даляглядзе часу. Яно жыве ў назве Вялікага кургана — гары Міндоўга, што затравелым грудам узвышаецца вяддаль замкавых мураў над новым рынкам.

Старажытны Навагрудак, як галоўны горад Панямоння, а затым сталіца Вялікага княства, павінен быў мець тую адметнасць, тую ўнутраную сілу, што ўзнялі яго вышэй іншых гарадоў і паставілі ўпярэць з вядучымі, як зазначаюць гісторыкі, сталіцамі заходніх княстваў: Галічам, Уладзімірам, Холмам. Без наяўнасці тых адметнасцей Навагрудак не здолеў бы не толькі заняць вядучае становішча, але і

(Заканчэнне на 8-й стар.)

ЗАГУЧЫЦЬ ПЕСНЯ МОЛАДА

Па-майстэрску выконвае беларускія і рускія народныя песні этнаграфічны ансамбль з калгаса імя Леніна Шклоўскага раёна. Запяваюць, напрыклад, абрадавую «Зажыніцкі», і адразу ўяўляецца буйное жытнёвае поле — спрадвечнае багацце земляробаў.

Шчырасцю сваіх адносін да мастацтва сельскія спявачкі заваявалі любоў і павагу не толькі ў землякоў. Даводзілася ім выступаць і перад значна большай аўдыторыяй: самадзейных артыстаў запрашала на здымкі Беларускае тэлебачанне.

Асноўны састаў ансамбля складаюць студыя жанчыны. Хаця называюць калектыў ветэранам, але ён з году ў год маладзее. Вось толькі нядаўна прыйшлі ў ансамбль Ларыса Гамялькова і Алена Еўдакімава.

...Пасля працоўнага дня, калі зроблены ўсе сямейныя і гаспадарчыя справы, жанчыны спяшаюцца ў клуб на рэпетыцыі. Сярод іх Д. Карпенка, адна са старэйшых салісткаў. Яшчэ ў саракавыя гады яна ездзіла ў складзе мастацкага калектыву на Усесаюзнаю сельскагаспадарчую выстаўку ў Маскву. З таго часу Дар'я Макараўна — нязменная ўдзельніца ўсіх канцэртаў мастацкай самадзейнасці калгаса. А падпяваюць ёй звычайна сяброўкі — Ніна Дарасевіч, Валяціна Маліноўская, Кацярына Іванова, якія калісь разам з ёй выступалі на той памятнай ім усім выстаўцы ў сталіцы нашай краіны.

С. ЖУКОўСКАЯ.

знаёмім з творчасцю маладых

ЗЕРНЕ НА НІВЕ РАДЗІМЫ

Сярод першых, хто заўважыў яго, быў вядомы паэт Аляксей Пысін. Чалавек чулы і сардэчны, ён шчыра радаваўся, калі сустракаў у друку цікавыя творы маладых аўтараў, умеў беспамылкова разглядаць задаткі сапраўднага таленту. Так было і на гэты раз. Праз некаторы час у чарговым зборніку «Дзень паэзіі» з'явілася добраапрацаванае слова майстра пра пачаткоўца. «На кацюковіцкім семінары, — пісаў А. Пысін, — асабліва прыемным было знаёмства з семнаццацігадовым Алесем Письмянковым. Нядаўні дзесяцікласнік, ён працаваў карэктарам у раённай газеце, а жыві ў сваёй вёсцы Бялынкавічы, якая блізка. Танклывы, светлавалосы, змешчае ён нагадаваў гарадскога падлетка, але занадта ціхі і сарамлівы. Можна, разумеючы гэта, у сваіх вершах хацеў быць крыху «байчэйшым», надаваў свайму лірычнаму герою больш сталасці і мужнасці».

У той падборцы змешчаны чатыры вершы А. Письмянкова. Радкі з аднаго — «Ну наплач мне, неба, лужу, каб пабегчы басаножи!» — асабліва спадабаліся А. Пысіну сваім «зусім не хітрым, амаль дзіцячым заробкам». Адзначыў стале пазітывае, што нягледзячы на жаданне маладога аўтара «быць крыху «байчэйшым», прыроджаная сціпласць усё ж такі была навідавоку».

Днямі я хаджу па лесе, Днямі мару я адзін. Сэрца прагне новых песень, Як бярозанькі хусцін. То ў баладу, а то ў казку Сцежкай лес мяне вядзе. — Закахаўся, — цёткі кажучь, — Бачна, хлопец прападзе...

Пазней былі публікацыі ў рэспубліканскай перыёдыцы — газетах, штотыднёвіку «Літаратура і мастацтва», часопісах «Маладосць», «Польмя», «Беларусь». У самым канцы мінулага года ў выдавецтве «Мастацкая літаратура» ў серыі «Першая кніга паэта» ўбачыў свет зборнік А. Письмянкова «Белы камень». Зусім нядаўна ў яго жыцці адбылася яшчэ адна падзея — Алесь прымаў удзел у VIII Усесаюзнай нарадзе маладых пісьменнікаў у Маскве.

Пра вершы А. Письмянкова ў друку пісалася ўжо нямаля. Яго імя называлася і ў аглядных артыкулах, і ў рэцэнзіях. Удала заўважыў галоўнае, істотнае ў ягонай творчасці, манеры пісаць вядомы беларускі паэт, старшыня камісіі па рабоце з маладымі літаратарамі Саюза пісьменнікаў Беларусі Янка Сіпакоў, калі ў інтэрв'ю з нагоды пачатку работы Усесаюзнага семінара, на які разам з іншымі ехаў і А. Письмянкоў, адзначыў «інтэлігентнасць, гістарычную падсветку» яго творчасці.

Маладыя творцы апошнім часам увогуле даволі часта звяртаюцца да гістарычнага мінулага свайго народа, робяць спробу асэнсаваць тыя ці іншыя падзеі мінуўшчыны з пазіцыі нашага сучасніка, выказваюць сваё ўласнае стаўленне да іх. Алесь Письмянкоў да з'яўлення стагоддзяў падыходзіць дыялектычна. Мінулае Радзімы ён бачыць у кантэксце жыцця ўсяго чалавецтва. Гісторыя не існуе для яго без сённяшняга дня, асобны чалавечы род не бачыцца ізалявана, адасоблена ад шляха, пройдзенага ўсім народам.

Дарэчы, гэтая крыўнасць асабліва адчувальна ў «Баладзе роду», якой адкрываецца кніга. Здавалася б, паэт піша толькі пра блізкіх яму людзей, але чытаеш твор і разумееш — балада пра ўвесь народ, пра яго жыццё: «З Дняпра наш продкаў родам, з зямлі Машэкаў і Вашчылы». Цікавым атрымаўся верш «У Каменцы» — у яго аснову пакладзены сапраўдны факт — у Каменцы, маёнтку Давыдавыч, часта збіраліся дзекабрысты, тут падоўгу жыў Пушкін.

...Яшчэ не б'е Дантэсаў

пісталет,
Не ганьбіць свецкага гамонка,
Яшчэ смяюцца звонка-звонка
Мішэль Бястужаў і Паэт.
Яны ідуць пад небам сінім —
Няхай іх сівер не кране,
Яны гавораць пра Расію...

Прывабляе невялікі, прости і стрыманы верш з назвай «У землякоў»: «... А тут усё проста і ўсё чалавечна: радзіны і ксціны, сябрыны, як вэчна. Паліны й Куліны, Сямёны й Мацеі без мараў пра вечнасць адвечнае сеюць».

Гістарычная праблема сапраўды надае паэзіі А. Письмянкова своеасаблівую «падсветку». Дык толькі на ёй не замыкаецца ягоная творчасць. Як і большасць маладых паэтаў, аўтар «Балага каменя» закранае спрадвечныя тэмы: вернасць бацькоўскай зямлі, лепшыя чалавечыя якасці. І ўсё гэта вырашаецца з той унутранай публіцыстычнасцю, якая выражаецца не гучнымі запэўніваннемі, а вынікае з самой жыццёвай пазіцыі лірычнага героя, працута яго душой. У пэўнай меры паэтычным крэдам можна ўспрымаць наступныя радкі:

Крэўную сувязь
са светам адчуй,
Палюбі
мураша і былінку!
Ля крынічкі
пастой хоць хвілінку
І ў мурожнай кэпе
значуй.

У іх адчуваецца душэўнае жаданне знайсці духоўную гармонію з тым, што першародна, дзе вытокі: каб потым, дакрануўшыся да іх, яшчэ больш светла і чыста глядзець на свет і людзей. А адчуваць зямную прыгажосць ён умее тонка. Найлепшае пацвярджэнне таму верш, які так і называецца — «Малюнак»: «Прыстань і замры на імгненне, калі ты душой не аглух: скалены алейнік, як статак аленяў, прылёг на заснежаны луг. Прыселі азбялыя птушкі на крохкі сярэбраны рог — звычайны пейзаж беларускі ля самых звычайных дарог».

...Вышла першая кніга маладога паэта. За ёй будуць іншыя. Як зерне на ніве Радзімы, вершы Алесь Письмянкова — шчырай песняй пра Бацькаўшчыну, родны народ гучаць яны.

Алесь МАРЦІНОВІЧ.

АЛЕНА АБРАЗЦОВА: МЫ ІМКНЁМСЯ, КАБ НАШЫ ПЕРАДАЧЫ БЫЛІ ЦІКАВЫЯ І КАРЫСНЫЯ

МУЗЫКА ДЛЯ МІЛЬЁНАЎ

На перадачы савецкага тэлебачання, у якіх музыка з'яўляецца «галоўным героем», прыпадае больш за 10 працэнтаў агульнага часу вяртання. Іх вядуць усе 120 праграмных тэлецэнтраў, якія ёсць ва ўсіх саюзных рэспубліках. Але буйнейшым пастаўшчыком музыкі з'яўляецца, безумоўна, Цэнтральнае тэлебачанне (ЦТ), чые перадачы можна цяпер глядзець на тэрыторыі, дзе працуе амаль 90 працэнтаў 274-мільёнага насельніцтва Савецкага Саюза.

— Асноўнае ў нашай дзейнасці, — падкрэслівае галоўны рэдактар Галоўнай рэдакцыі музычных праграм ЦТ Людміла Крэнкель, — гэта адкадзійная, асветніцкая накіраванасць перадач. Якая б ні была форма — прамая трансляцыя, тэлевізійны канцэрт, конкурс, музычны ўрок, фільм аб кампазітары, — перадача заўсёды ўтрымлівае і цікавую інфармацыю аб музыцы. Напрыклад, трансляцыю музычнага спектакля часта суправаджае расказ аб гісторыі яго стварэння, аб літаратурных першакрыніцах, аб яго сцэнічным лёсе. У антракце тэлеглядач можа іншы раз заглянуць у артыстычную пачуць, што гавораць выканаўцы аб сваіх героях.

Касцяк музычнага вяртання — рэгулярныя цыклавыя перадачы.

— У снежні 1961 года трансляцыяй з Вялікага тэатра СССР спектакля «Іван Суцанін» пачаўся цыкл перадач «Сустрэча з операй», — гаворыць Людміла Крэнкель. — Нязменная вядучая цыкла — вядомы музычны крытык Святлана Вінаградова. З захапленнем, натхнёна расказвае яна аб шэдэўрах опернага мастацтва. «Сустрэча з операй» стала своеасаблівым музычным тэлеуніверсітэтам. Кожную нядзелю ў 13.30 адчыняе «Музычны кіск» пастаянная яго вядучая Элеанора Бяляева...

— Гэтая, сёння вельмі папулярная перадача ўпершыню выйшла ў эфір у пачатку 60-х гадоў, — гаворыць Элеанора Бяляева. — Яна знаёміць тэлеглядачоў з навінамі музычнага жыцця — з новымі пласцінкамі і кнігамі аб музыцы, прэм'ерамі і фестывалі, гастролімі і памятнымі датамі. Ужо адбылося больш за тысячу выпускаў.

Начынка нашай перадачы можа быць самай разнастайнай, а мэта адна: далучыць людзей да вялікай музыкі. Мы ведаем з пошты, што нас ахвотна глядзіць моладзь, у тым ліку школьнага ўзросту. І мы хочам дапамагчы нашым слухачам стаць духоўна багацейшымі, развіць у іх густ і цікавасць да сур'ёзнага мастацтва...

Цыкл «Музыка для ўсіх» вядуць зоркі Вялікага тэатра СССР Алена Абрацова і Яўгеній Несцярэнка. Штомесечная праграма сапраўды адрасавана ўсім, а велізарная папулярнасць вядучых прычынае да экрану самую шырокую аўдыторыю. Размова ідзе аб музыцы сімфанічнай, опернай, эстраднай...

— Мы імкнёмся, — гаворыць Алена Абрацова, — каб нашы перадачы былі цікавыя і карысныя і для спакушаных слухачоў, і для тых, хто ўпершыню далучыўся да дзівоснага свету музыкі...

Вялікая ўвага ў СССР надаецца музычнаму выхаванню падрастаючага пакалення, і тэлебачанне прымае ў гэтым актыўны ўдзел. У сямідзесятых гадах перадачы папулярнага цыкла «Музычныя вечары для юнацтва» вёў вядомы савецкі кампазітар, лаўрэат Ленінскай прэміі, сапраўдны член Акадэміі педагогічных навук Дзмітрый Кабалеўскі. Яго традыцыйны прытрымліваецца і сённяшняя іх вядучая Святлана Вінаградова.

Своеасаблівай атмасферай

адраўніваюцца перадачы «Музычныя дамы Масквы». Як гасцінная гаспадыня, сустракае тэлеглядачоў у кватэрах-музеях вядомых дзеячаў мастацтваў вядучая праграмы Вольга Дабрахожава. Тэматычныя вечары, такія, як «Пушкін і музыка» або прысвечаныя памяці вялікіх спевакоў — Шаліяпа, Няжданавай, Собінава і іншыя перадачы ілюструюцца старадаўнімі фанаграмамі. Жывым працягам выканальніцкіх традыцый з'яўляюцца тут выступленні многіх салістаў Вялікага тэатра...

— Разнастайныя па тэматыцы, адрасаваныя розным катэгорыям слухачоў нашы перадачы, — гаворыць Людміла Крэнкель, — даносяць да іх і біццё пульсу міжнароднага музычнага жыцця. Так, у дні, калі адзначалася 170-годдзе з дня нараджэння Вердзі, савецкія тэлеглядачы ўбачылі фрагменты з юбілейнага спектакля «Ла Скала», «Дон Карлас» з удзелам Яўгенія Несцярэнкі і Алены Абрацовай. У тым жа дні былі паказаны сцэны з вядомага фільма Дзефірэлі «Травіята». Жывы водгук тэлеглядачоў выклікаюць працы трансляцыі і відэазапісы міжнародных музычных конкурсаў і фестывалю, такіх, як конкурс імя Чайкоўскага, «Пражская музычная вясна» і іншых...

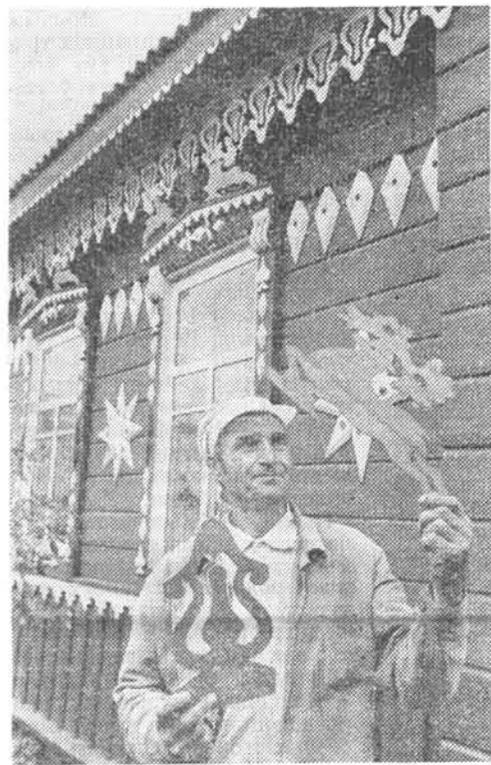
Класічны музычны жанры маюць ужо на тэлебачанні сваю гісторыю. Скажам, опера: да прамых трансляцый дабавіліся відэазапісы і фільмы-оперы. А па думцы вядомага савецкага кампазітара Андрэя Пятрова, надыйдзе час, калі адначасова з пастаноўкай оперы ў тэатры будзе ажыццяўляцца і яе тэлевізійны варыянт. Між іншым, у гэтым напрамку захады ўжо зроблены: аматарам музыкі знаёмы не толькі опера Пятрова «Пётр Першы», але і яе тэлеварыянт — фільм-опера пад назвай «Віват, Расія», зняты па спектаклю Ленінградскага Кіраўскага тэатра.

З тэлебачаннем звязана і нараджэнне новага музычнага жанра — тэлебалета; міжнароднае прызнанне атрымалі ўжо яго першыя творы — «Галатэя», «Старое танга», «Анюта». Першаадкрывальнікі тэлебалета — бліскучая балерына Кацярына Максімава, рэжысёр Аляксандр Бялінскі, харэографы Уладзімір Васільеў і Дзмітрый Бранцаў.

— Асаблівай трываласцю адраўніваюцца ўзаемаадносінны тэлебачання з музычнай эстрадай, — гаворыць Людміла Крэнкель. — Тэлевізійнымі сталі шматлікія эстрадныя канцэрты і агляды. Міжнародныя конкурсы песні «Чырвоныя гваздзікі», «Залаты Арфей», фестывалі ў Сопале і ў Зялёнай Гуры даўно папулярныя савецкім тэлеглядачам.

За апошнія гады на тэлебачанні з'явілася нямаля цікавых пацяшальных праграм: «Бенефісы», «Чароўны ліхтар», «Гэтыя неверагодныя музыканты», створаны тэлефільмы з удзелам савецкіх і зарубежных зорак. Многія гады карыстаюцца заслужанай папулярнасцю цыклавыя эстрадныя праграмы «Блакiтны агеньчык», «З песняй па жыццё», «Песня года».

Ірына АРЛОВА,
музычны крытык.

Нямала знаходак, якія адносяцца да старажытнай гісторыі роднага краю, сабраны ў музеі сярэдняй школы № 1 гарадскога пасёлка Хоцімск. Ёсць тут па-майстэрску зробленыя каменныя прылады працы, посуд з хатняй гаспадаркі далёкіх проднаў, саматканнае адзенне з беларускім арнамантам. Ініцыятары стварэння гэтага музея — юныя краязнаўцы і выкладчык гісторыі Валянціна Бауліна. Але не толькі аб мінулым расказваюць экспанаты музея. Ёсць тут сведчанні дня сённяшняга — рапарты аб высокіх ураджаях, партрэты знатных землякоў, фотаздымкі добраўпарадкаваных сельскіх вуліц і аздобленых адмысловай разьбой сучасных хат.

НА ЗДЫМКУ: у краязнаўчым музеі рыхтуюць новую экспазіцыю; прыгожай разьбой упрыгожыў свой дом пенсіянер саўгаса «Трасціно» Васіль ДЗЕМКІН.

Фота Я. ПЯСЕЦКАГА.

ВОДГУЛЛЕ АЛІМПІЙСКИХ ГУЛЬНЯЎ У ЛОС-АНДЖЭЛЕСЕ

НЯМА СВЯТА БЕЗ МАЦНЕЙШЫХ

Горыч і расчараванне ў спартсменаў і гасцей выклікалі Алімпійскія гульні ў Лос-Анджэлесе. Яны былі задуманы, лічаць многія журналісты Еўропы, Азіі і Афрыкі, як рэклама амерыканскага ладу жыцця, як дэманстрацыя пераваг ЗША над іншымі краінамі. Тэрарыстычныя акты, грабеж, прадурзатае судзейства, недабракасныя спартыўныя пляцоўкі, непрыкрыты шантаж зрабілі нейкім кашмарам дні форуму моладзі.

Але, на думку прэзідэнта Лос-Анджэлэскага аргкамітэта П. Юберота, які выступіў на адной з прэс-канферэнцый, «Гульні ўдаліся на славу. Ніхто і не мог марыць аб такім поспеху».

Які «поспех» меў на ўвазе прэзідэнт? Калі гутарка ішла аб вялікім бізнесе, то П. Юберот меў рацыю. У парушэнне алімпійскіх ідэалаў амерыканцы куплялі права несці Агонь, плаццы ЛАААК тры тысячы долараў за кіламетр. Ці поспех тэлекампаніі «Эй-бі-сі», якая закупіла права весці перадачы з Гульняў? За адну толькі тэлеперадачу з адкрыцця Алімпіяды-84 кампанія «паклала ў сваю кішэню» 15 мільёнаў долараў. Праўда, удакладнім: не за паказ спартыўнага свята, а за... 58 рэкламных адступленняў ад спартыўнага рэпартажа.

А яшчэ самага вялікага поспеху, на думку газеты «Вашынгтон пост», дамагліся ЗША ў нагнятанні ў сваёй краіне ўра-патрыятычных і шавіністычных настрояў, якія Рэйган жадае выкарыстаць у перадыбарнай кампаніі.

Прэзідэнт МАК Х. А. Самаранч заявіў афіцыйны пратэст Лос-Анджэлэскаму алімпійскаму арганізацыйнаму камітэту (ЛАААК) у сувязі з тым, што паказ Алімпіяды-84 па амерыканскаму тэлебачанню «спранізаны шавінізмам». Падкрэсліваліся поспехі спартсменаў ЗША і замоўчваліся дасягненні іншых краін.

Найбольшая колькасць залатых узнагарод — у каманды ЗША. Але далёка не заўсёды за спартыўныя дасягненні. Успомнім, як была адабрана вышэйшая ўзнагарода ў аўстралійскага плыўца, як пагражалі тэрарысты расправай моцнай камандзе барцоў Турцыі, а веласпедысты гэтай краіны вымушаны былі зусім адмовіцца ад спаборніцтваў, «сплыў» залаты ме-

даль у кітайскай каманды гімнастаў таксама па віне неаб'ектыўнасці арбітраў.

Не маглі, вядома, згадзіцца журналісты з выказваннямі П. Юберота аб тым, што ў Лос-Анджэлесе «сабраліся ўсе мацнейшыя спартсмены свету». Просты падлік, як адзначае друк Фінляндыі, паказвае: у барацьбе за 221 алімпійскі медаль не прымалі ўдзел 125 чэмпіёнаў свету.

Вось чаму «непаўнацэннымі», «аблегчанымі» называе замежны друк узнагароды Гульняў-84. Лічыце самі. Пераможцы ў многіх відах спорту паказалі вынікі далёка не рэкордныя. Так, напрыклад, чэмпіёны лос-анджэлэскіх Гульняў сярод штангістаў «недаб'ралі» па 20—40 кілаграмаў у параўнанні з лепшымі дасягненнямі спартсменаў сацыялістычных краін. Як тут не ўспомніць Алімпіяду ў Маскве, дзе толькі за першы тыдзень было ўстаноўлена аж 27 сусветных рэкордаў!

Старанна рыхтаваліся спартсмены СССР і іншых сацыялістычных краін да Алімпіяды ў Лос-Анджэлесе. Аб гэтым сведчыць той факт, што на спаборніцтвах «Дружба-84» і іншых імі былі паказаны высокія вынікі. Успомнім пра выступленні рэкардсменкі свету па скачках у вышыню балгаркі Людмілы Андонай — 2 метры 7 сантыметраў, кідальніка кап'я з ГДР Уве Хона — 104 метры 80 сантыметраў, савецкага спартсмена Сяргея Бубкі, які ў скачках з шостом паказаў вынік 5 метраў 90 сантыметраў.

Усе яны хацелі быць удзельнікамі Гульняў-84. Але палітыка Белага дома, нежаданне адміністрацыі Рэйгана даць гарантыі бяспекі спартсменам многіх краін пазбавілі Алімпіяду паўнацэннасці, урачыстасці і святочнасці. Нездарма расчараваныя спартсмены і турысты замежных краін, спяшаючыся, пакідалі Лос-Анджэлес задоўга да закрыцця Гульняў. Добрым словам успаміналі Алімпіяду-80, дзе перамагалі сапраўды мацнейшыя, дзе былі створаны выдатныя ўмовы для трэніровак і выступленняў спартсменаў, работы журналістаў, жыцця гасцей. Гэта было сапраўднае спартыўнае свята.

ГОРАД ЯК ЛЕГЕНДА

(Заканчэнне.)

Пачатак на 6-й стар. выстаіць пад знешнімі ўдарамі нялёгкага гістарычнага лёсу.

Якім жа быў Навагрудак у тыя далёкія часы?

На гэта пытанне дае магчымасць адказаць толькі археалогія. Зямля стагоддзямі зберагала ў сабе таямніцу, пакуль чуйныя рукі вучоных не дакрануліся да справаваных старонак каштоўнай кнігі і не прачыталі яе.

Убачыць Навагрудак тых часоў дапамагае ўяўленне, узброенае багатымі знаходкамі і унікальнымі адкрыццямі.

Абыдзем у думках, на той час яшчэ драўляны, замак «на ўздыбленых горах» — рэзідэнцыю князя Ізяслава, аб якім прыпамінаецца ў летапісе пад 1235 годам, пройдземся паўз крутыя, высокія схілы гары Навакольнага горада з абарончым валам і дзорнымі вежамі і выйдзем на вузкую вуліцу з драўляным насцілам, што крута ўзнямаецца ўверх да рыначнай плошчы. Справа ад нас — двары Вялікага пасада.

Цёсавыя дахі адзін над адным падымаюцца па схіле, падступаючы да самага сабора. Чуюцца звонкі перастук кавадлаў, над вуліцай плыве гаркаваты пах дымкаў горнаў і галасісты брэх сабак. З гулкім тупатам па драўляным насціле праскакалі верхнікі — ранішняя змена бліжняга да горада дазору. А вось і рыначная плошча. Тут адбываюцца вялікія кірмашы, дзе можна пахадзіць не толькі сярод навакольнага люду, але ўбачыць і купцоў з далёкіх краін. На гэтую плошчу вечавы звон сабора склікае навагрудчан на вырашэнне грамадскіх спраў, збірае воінства. Цяпер на плошчы ціха. І гэтую цішыню вартуе велічная пастава сабора, што ўладна ўзвышаецца над задымленымі дахамі пасада. Дзверы ў храм прыадчыненыя. Служыцель змятае з маёлікавых плітак падлогі пясак пасля ранішняй службы.

У храме паўзмрок, але святло, што струменіць з вузкіх вокнаў, высвечвае масіўныя слупы-калоны, размаляваныя фрэскамі, якія пакрываюць і бакавыя сцены храма, і алтар, дзе праглядаюцца дзве постаці ў княжаскім адзенні. Твар аднаго, старэйшага — з барадой, другі зусім юны. Значыць, храм узведзены ў імя кананізаваных Барыса і Глеба.

Ад сабора пераходзім плошчу і перакідны мост праз роў. Зарыпелі цяжкія дубовыя, акаваныя жалезам дзверы праязной вежы, і мы ў горадзе майстроў, золатакавалёў, горадзе невялікім, але незвычайна багатым, з'яднаным адной цэхавай арганізацыяй, які жыве па сваім статусу, мае свой храм, сваё воінства.

Горад ахінае замак з паўднёвага і заходняга бакоў і аддзелены ад замка глыбокім ровам і валам. Навакольнае горад забудаваны не дварамі, як звычайна, што групуюцца комплексам жылёвых і гаспадарчых пабудоў, а вялікімі будынкамі,

пераважна ў два паверхі. Дамы стаяць блізка адзін каля аднаго. Сцены ўзведзены традыцыйным зрубам у спалучэнні з каркасна-слупковай канструкцыяй. У дамах зашклёныя вокны!

Вялікія будынкi Навакольнага горада ў XII—XIII стагоддзях мелі дымаход. Гэта пацвярджаецца расчысткай завалаў «дома з фрэскамі», на тынкоўцы якога не знойдзена слядоў сажы.

А «дом з фрэскамі» — гэта адкрыццё, прытым унікальнае. Дагэтуль фрэскавы роспіс у будынках яккультывага характару ў XII—XIII стагоддзях у межах Усходняй Еўропы быў невядомы. Фрэскі пакрываўлі сцены святліцы на ўзроўні росту чалавека. Вышэй фрэскавага роспісу, па перыметру памяшкання, месцілася паліца, дзе быў выстаўлены багаты шклянны і фаянсавы посуд, паходжаннем з Візантыі і іншых блізкаўсходніх краін.

«Дом з фрэскамі» па ўсім, што знойдзена ў ім — ад інструментаў ювеліра і да багатай маёмасці — быў домам рамесніка і адначасова домам старшынi ўсяго аб'яднання майстроў-золатакавалёў Навакольнага горада. Да такой высновы прыйшлі даследчыкі.

Майстры-золатакавалі, апоц золата, апрацоўвалі бронзу і шкло, волава і свінец, косьць і камень. З каларовых і высакародных металаў выраблялі прадметы ўбраання і ўпрыгажэння. Вырабы з чорных металаў інкруставаліся латунню і каларовым шклом, серабром і золатам. Шмат было шклянных пацерак і бранзалетаў. Ёсць меркаванні пра выраб у старажытным Навагрудку і шкляннага посуду. Па масавасці знаходак шкла і па унікальнасці асобных яго рэчаў не маецца аналагаў.

Вырабы з жалеза прадстаўлены рэчамі гаспадарчага характару і інструментамі, зброяй, і воінскімі панцырамі, прадметамі для рыбалоўства і палявання.

Паляванне на дзікага звера было для майстроў-золатакавалёў жыццёвай неабходнасцю. І не толькі дзеля здабычы мяса і скуры, але і для гартавання сіл фізічных, неабходных, калі дзівідзецца, цвёрда трымаць у руках сталёвыя клінок.

Майстры-золатакавалі былі людзьмі пісьменнымі. Сведчанне таму — паўсодняны знаходкі фрагментаў надпісаў на тынкоўцы «дома з фрэскамі» і сценах Барысаглебскага храма, надпіс на адной з амфар. У гаспадарчых памяшканнях будынкаў знойдзена мноства амфар па паходжанню з Прычарнаморскіх грэчаскіх гарадоў.

Археалагічныя даследаванні старажытнага Навагрудка, што праводзіліся многімі спецыялістамі за пасляваеннага дзесяцігоддзі, на сёння яшчэ далёка не завершаны. Але сабраны вялікі фактычны матэрыял як нельга лепей дастасоўваецца да тых, хачыа б і скуных летапісных звестак пра горад, што стаяў над гарадамі ўсёй Навагародскай зямлі.

Віктар СТАШЧАНЮК.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня
выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 1321